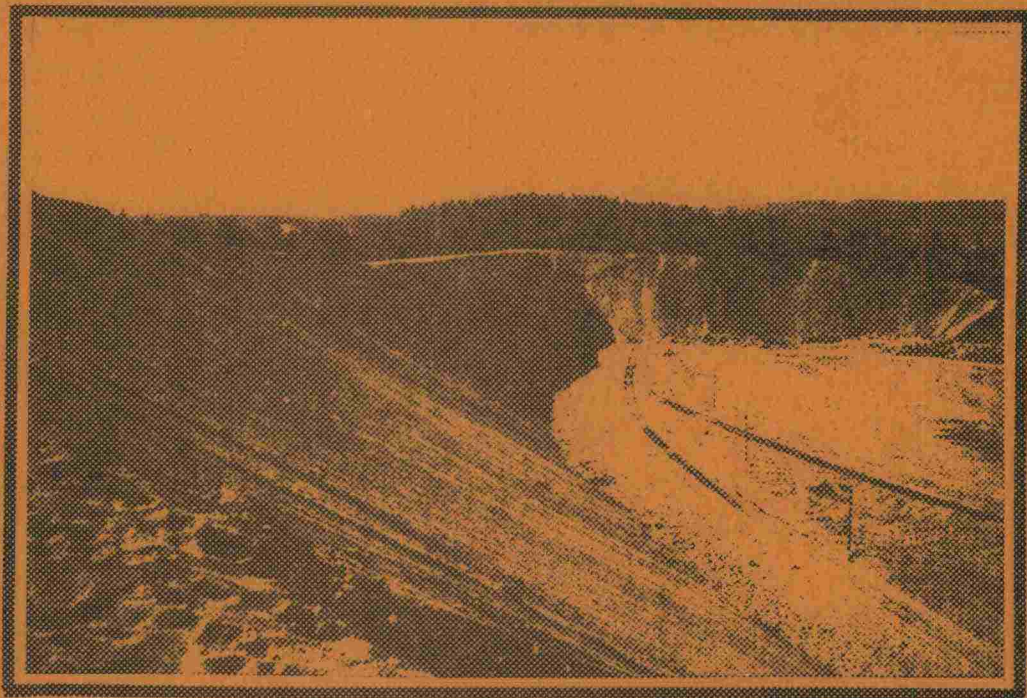

TIENPITOAINESTEN JA OTTO- PAIKKOJEN HANKINTAOHJEET

TIE-JA VESIRAKENNUSHALLITUS

TIPS-PROJEKTI

TVH 731613

29.3.1982

08
TIE

82 0543

TIE- JA VESIRAKENNUSHALLITUS

Helsinki 15.4.1982

No R-23/RR-2/82/C.9.4.1
Viite R-39/18.5.1981

Tie- ja vesirakennuspiirit
Saimaan kanavan kanavakonttori
Osastot

Asia Tienpitoainesten ja
ottopaikkojen hankin-
taohjeet

Tie- ja vesirakennushallitus lähettää oheisena asia-
kohdassa mainitut ohjeet, jotka laitoksen johtoryh-
mä on käsitellyt kokouksessaan 29.3.1982.

Ohjeet korvaavat viitekirjeellä koekäyttöön lähete-
tyn ohjeluonnoksen. Tarkistetussa ohjeessa on otettu
huomioon 1.1.1982 voimaan tullut maa-aineslaki (555/
81) ja laki rakennuslain muuttamisesta (556/81) sekä
15.2.1982 voimaan tullut maa-ainesasetus (91/82).

Ohjeisiin on koottu kaikki käytössä olevat hankinta-
tavat sekä selostettu eri hankintatapojen käyttöä
ja soveltuvuutta tienpidon eri tarpeisiin. Jokaisen
hankintatavan yhteydessä käsitellään myös tarpeetto-
miksi käyvien ottopaikkojen luovutusmenettely.

Hankintaohjeiden mukaisesti piirien tulee hankkia
maa-aineslain edellyttämä kunnanhallituksen lupa
ainesten ottoon hyvissä ajoin ennen itse ottopaikan
tai aineksen hankintaa. Ohjeissa on myös painotettu
entistä enemmän sitä, että tienpitoaineet tulisi
ensisijaisesti hankkia vapaaehtoisin tavoin: alue-
vuokrauksin tai -ostoin.

Ohjeita tullaan myöhemmin tarkistamaan, kun maa-aines-
lainsäädännön soveltamisesta saadaan käytännön koke-
muksia.

Tie- ja vesirakennushallitus tulee tarkistusvaiheessa
eri kirjeellä pyytämään käyttäjien lausuntoja ohjeis-
ta.

Hankintaohjeet (TVH 731613) on tilattavissa TVH:n lo-
makevarastosta.

Pääjohtaja

Jouko Loikkanen

Osastopäällikkö

Anton Ortamo

LIITE:
Tienpitoainesten ja ottopaikkojen
hankintaohjeet 5 kpl

./...

TIEDOKSI:

Pj

Yj

Kirjasto/TOHKE C.9.4.1

O. Seppälä, Kp

E. Koljonen, Rtr

E. Aalto-Setälä, Ho

H. Forsblom, Ho

R. Räsänen, Stie

K. Lind, Kp

H. Maaniemi, Sts

A. Rossinen, Ho

M. Leskinen, Ta

R. Vornanen, Hha

K. Pipinen, Rtr

KL/PV

TIENPITOAINESTEN JA OTTOPAIKKOJEN HANKINTA-
OHJEET

ISBN 951 - 46 - 5491 - 9

TIENPITOAINESTEN JA OTTOPAIKKOJEN HANKINTA-
OHJEET

Sisällysluettelo

Sivu

1. YLEISTÄ

2. VAPAAEHTOISET HANKINTATAVAT

2.1 TIENPITOAINEKSEN OSTO JA HANKINTAURAKKA	3
2.11 Yleistä	
2.12 Ostosopimuksen käyttö	
2.13 Ostosopimuksen laatiminen	
2.14 Ottopaikan luovuttaminen	
2.15 Hankintaurakan käyttö	
2.2 ALUEEN OSTO	6
2.21 Yleistä	
2.22 Hankintatavan käyttö	
2.23 Kiinteistönkaupan teko	
2.24 Ottopaikan luovuttaminen	
2.3 ALUEEN VUOKRAUS	8
2.31 Yleistä	
2.32 Hankintatavan käyttö	
2.33 Vuokrasopimuksen laatiminen	
2.34 Ottopaikan luovuttaminen	
2.4 ALUEVAIHTO	9
2.41 Yleistä	
2.42 Hankintatavan käyttö	
2.43 Vaihtoasian käsittely	
2.44 Ottopaikan luovuttaminen	
2.5 HALLINNAN SIIRTO	10
2.51 Yleistä	
2.52 Hankintatavan käyttö	
2.53 Siirtoasian käsittely	
2.54 Ottopaikan luovuttaminen	

3. HANKINTATAVAT TIELAIN MUKAISILLA MENETELMILLÄ

3.1 HANKINTATAVAT VAHVISTETTAVAN TIESUUNNI- TELMAN AVULLA	11
3.11 Yleistä	
3.12 Hankinta tiesuunnitelman mukaisena liitän- näisalueena	
3.121 Yleistä	
3.122 Hankintatavan käyttö	
3.123 Käsittely	
3.124 Ottopaikan luovuttaminen	
3.13 Hankinta tiesuunnitelman osoittamasta paikasta rajoitettuun määrään asti	
3.131 Yleistä	
3.132 Hankintatavan käyttö	
3.133 Käsittely	
3.134 Ottopaikan luovuttaminen	
3.2 HANKINNAT LÄÄNINHALLITUKSEN PÄÄTÖKSELLÄ	14
3.21 Yleistä	
3.22 Hankinta lääninhallituksen päätöksellä liitännäisalueena	
3.221 Hankintatavan käyttö	
3.222 Käsittely	
3.223 Ottopaikan luovuttaminen	
3.23 Hankinta lääninhallituksen päätöksellä rajoitettuun määrään asti	
3.231 Hankintatavan käyttö	
3.232 Käsittely	
3.233 Ottopaikan luovuttaminen	
3.3 PAKKOLUNASTUS	16
3.31 Yleistä	
3.32 Hankintatavan käyttö	
3.33 Ottopaikan luovuttaminen	

4. RAHOITUS

4.1 YLEISTÄ	18
4.2 HANKINNAT MOMENTIN 31.24.88 MÄÄRÄRAHALLA	19
4.3 HANKINNAT TYÖMÄÄRÄRAHALLA	19

1. YLEISTÄ

Tienpitoon tarvittavat maa-ainekset ja ainesten ottopaikat voidaan hankkia TVL:n käyttöön

- vapaaehtoisilla hankintatavoilla sekä
- tielainsäädäntöön perustuvilla hankintatavoilla

Vesitienpidossa voidaan käyttää vain vapaaehtoisia hankintatapoja. Lähinnä kyvymykseen tulevat tavat ovat aineksen osto, hankintaurakka ja ottopaikka-alueen vuokraus, joita on käsitelty jäljempänä kohdissa 2.1 ja 2.3.

Jäljempänä selostetaan eri hankintatapojen käyttöä ja soveltuvuutta tienpidossa. Hankintatapojen yhteydessä käsitellään myös ottopaikan luovutusmenettelyä, kun toiminta alueella päättyy.

Hankintatavan valinta ja käyttö edellyttää, että:

- ottopaikan ja materiaalin käyttömahdollisuutta tarkastellaan ottamalla huomioon tienpidon materiaalien kokonaistarve, tarvittaessa yhteistyössä ainesten muiden käyttäjien kanssa ja yli piirin rajojen (katso TVH:n kirje nro R-40/18.5.1981).
- ottopaikkaa tutkitaa ja materiaali todetaan tienpitotarkoituksiin soveliaaksi
- selvitetään ainesoton käyttöä mahdollisesti rajoittavat tekijät neuvottelemalla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ao. maanomistajien ja kunnan viranomaisten kanssa
- tarkistetaan, että otto ei ole ristiriidassa luonnonvarain hoidosta tai maan käytöstä hyväksytyjen suunnitelmien kanssa eikä aiheuta asutukselle, ympäristölle tai maisemalle kohtuutonta haittaa, mikä varmistetaan tarpeellisin lausunnoin ja maa-aineslain edellyttämin ottamissuunnitelmin ja luvuin
- ottopaikasta ja aineksen ottamisesta laaditaan ja hyväksytään käyttösuunnitelma (katso TVH 722308 "Teiden suunnittelu" kohta 4.32-10 "Massatalous-suunnitelma")
- hankintatavan edullisuus selvitetään muihin hankintamenetelmiin verrattuna.

Kulloinkin kysymykseen tulevasta hankintatavasta riippumatta hankitaan maa-aineslain mukainen lupa ainesten ottoon mikäli mahdollista ennen kuin ottopaikan maastotutkimukset ja ottamissuunnitelma täydennetään hankintapäätösten ja -sopimusten vaatimalle tasolle.

Tienpitoaineokset pyritään hankkimaan vapaaehtoisesti. Tielain mukaisia menettelytapoja käytetään silloin, kun tienpitäjä tarvitsee alueen tienpitotarkoituksiin eikä asiaa ole mahdollista ratkaista vapaaehtoisesti. Tielakiin perustuvista hankintatavoista on lääninhallituksen päätöksellä tapahtuva hankinta (TL 30 §) yleensä tarkoituksenmukaisempi kuin hankinta tiesuunnitelman yhteydessä (TL 26 §), jolloin ottopaikka saadaan vain ko. tiesuunnitelmassa vahvistettavien teiden tienpitoon. Valtioneuvoston pakkolunastuspäätöstä (TL 32 §) haetaan silloin kun alueelle käyttöoikeuden lisäksi tarvitaan omistusoikeus eikä vapaaehtoista kauppaa saada aikaan.

2. VAPAAEHTOISET HANKINTATAVAT

Yleiset vapaaehtoiset hankintatavat ovat

- tienpitoaineoksen osto
- alueen osto
- alueen vuokraus
- alueen vaihto
- alueen hallinnan siirto

2.1 TIENPITOAINEKSEN OSTO JA HANKINTAURAKKA

2.11 Yleistä

Tienpitoainesta voidaan ostaa sovitulla yksikkö hinnalla (irto- tai kiintotilavuus - tai massayksikkö hinnalla) yksityisten, yhteisön tai kunnan omistamalta maalta. Ostoa varten laaditaan myyjän kanssa kirjallinen ostosopimus, jossa sovitaan toimintaehdot.

Maa-aineslain mukaisen luvan hankkii yleensä maanomistaja tai aineksen myyjä. Jos maanomistaja ei pysty laatimaan ottamissuunnitelmaa, voi piiri sen tehdä ja hakea myös luvan ainesten ottoon. Tällöin on syytä tehdä TVL:n ja maanomistajan välinen ostosopimus tai esisopimus ennen luvan hakemista.

2.12 Ostosopimuksen käyttö

Ostosopimukseen perustuva hankintatapa tulee kysymykseen sekä rakentamisessa että kunnossapidossa. Hankintatapaa käytetään, kun

- hankintatapa osoittautuu edullisimmaksi
- tarvittava materiaalmäärä on pienehkö, käyttö lyhytaikainen, kuljetusetäisyys edullinen ja ainesten ottoon on maa-aineslain mukainen lupa

2.13 Ostosopimuksen laatiminen

Ostosopimus laaditaan lomakkeelle TVH 701067 "Tienpitoaineen ostosopimus". Lomake on saatavana sekä suomen- että ruotsinkielisenä. (katso TVH 701100 "Maanlunastusasioita koskevat ohjeet").

Sopimukseen tulee myyjän ja TVL:n allekirjoitukset. Sopimuksen allekirjoittaa TVL:n puolesta henkilö, joka työjärjestyksen mukaan on siihen oikeutettu tai jolle on annettu valtuus hankintatoimenpiteen hoitamiseen.

Sopimuksessa käytettävien yksikköhintojen tulee olla hyväksyttävien perusteiden määriteltynä. Sopimusten edellytyksenä on, että ainesten ottoon on voimassaoleva lupa.

2.14 Ottopaikan luovuttaminen

Ottopaikka luovutetaan takaisin maanomistajalle

- ostosopimuksen mukaisin ehdoin ja/tai
- erikseen sovittavin ehdoin lomaketta TVH 701068 "Sitoumus tienpitoaineen ottopaikan jälkihoidosta" käyttäen.

2.15 Hankintaurakan käyttö

Tienpitoaines voidaan ostaa myös hankintaurakalla. Tällöin urakoitsija toimittaa urakkasopimuksen edellyttämän määrän sovitulla yksikkö hinnalla laadultaan sovittua ainesta sovittuun kohteeseen sovittuna aikana. Hankintaurakka edellyttää tarjouskilpailun järjestämistä.

Hankintaurakassa sovelletaan urakoinnista annettuja ohjeita. Hankinnassa voidaan käyttää kiviaineksen hankintaurakan urakkasopimuslomaketta (TVH 732997).

2.2 ALUEEN OSTO

2.21 Yleistä

Tienpitoaineksen ottopaikka-alueen ostaminen kiinteistönkaupalla on osoittautunut hinnaltaan edulliseksi hankintatavaksi. Se on myös myyjän kannalta joustava, koska myyjä saa kauppahinnan yleensä välittömästi.

2.22 Hankintatavan käyttö

Hankintaa kiinteistönkaupalla on käytetty tienpitoainesalueen ostamiseksi ennen kaikkea kunnossapitotarkoituksiin.

Kiinteistönkauppaa käytetään silloin, kun se on vuokrausta edullisempaa tai se on muuten tarkoituksenmukaista esim. omistusoikeuden saamiseksi muita myöhempiä tienpitotarpeita varten.

Hankintatapaa tulisi käyttää kaikkiin tienpidon tarpeisiin eikä yksinomaan kunnossapitotarkoituksiin, varsinkin ns. puutealueilla.

2.23 Kiinteistönkaupan teko

TVH päättää kiinteistönkaupasta ja valtuuttaa piirin tekemään kaupan. Tätä varten piiri hankkii maa-aineslain edellyttämän luvan aineiden ottoon, ellei maanomistaja ole sitä jo hankkinut, ja valmistelee ostoesityksen TVH:n oikeus-

toimistolle. Esityksen tekemisessä noudatetaan soveltuvin osin julkaisun TVH 701102 "Maanlunastuksen maksatusohjeet" kohdassa 2.34 esitettyjä ohjeita.

Jos maa-aineslaissa edellytetyn luvan hakemista varten tai muutoin halutaan tehdä alueen kaupasta esisopimus, tehdään joko varsinainen kiinteistönkaupan esisopimus tai hankitaan alueen omistajalta myyntisitoumus. Kiinteistönkaupan esisopimus tehdään samassa muodossa kuin kiinteistönkauppa eli sopimukseen on hankittava kaupanvahvistajan todistus. Varsinainen kiinteistönkaupan esisopimus laaditaan yleensä TVH:ssa piirin esityksestä. Myyntisitoumus tehdään piirissä käyttäen lomaketta TVH 701105 "Tienpitoaineen ottopaikan myyntiä koskeva sitoumus" (Vastaava ruotsinkielinen lomake 701107).

Ostoesityksessään piirin tulee antaa selvitys alueen käyttötarkoituksesta ja liittää esitykseen myös maa-aineslain edellyttämä lupa.

Esitykseen liitettävien muiden asiakirjojen osalta noudatetaan soveltuvin osin kohdassa I mainittua ohjetta (TVH 722308 "Teiden suunnittelu").

Ennen päätöksentekoa TVH:n oikeustoimisto pyytää piirin ostoesityksestä tarpeelliset lausunnot. Oikeustoimisto huolehtii kiinteistöä koskevan määräalan erottamisoikeuden kiinnittämisestä, jos se harkitaan tarpeelliseksi.

2.24 Ottopaikan luovuttaminen

Omistusoikeudella valtiolle hankittu alue voidaan luovuttaa pääsääntöisesti valtioneuvoston tai liikenneministeriön päätöksellä (laki oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia (687/78). Valtioneuvoston 10.12.1981 tekemällä päätöksellä on kuitenkin TVH:lle delegoitu oikeus luovuttaa TVL:n hallinnassa olevia arvoltaan vähäisiä maa-alueita, mikäli kysymys ei ole luovutuksesta käypää arvoa alemmasta vastikkeesta tai lahjoituksesta. Ehtona on lisäksi, ettei käypä arvo ylitä oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta tai tuloatuotta-

via oikeuksia annetussa asetuksessa säädettyä maaomaisuuden vähäistä arvoa (v. 1981 400 000 mk) ja ettei luovutettavan maa-alueen pinta-ala ylitä 5 ha. Valtion rakennusmaan luovutuksesta TVH voi päättää vain jos rakennushallitus puoltaa asiaa. Muun kuin rakennusmaan osalta on selvitettävä voidaanko aluetta käyttää muiden virastojen tai laitosten tarpeisiin tai aluevaihtoon. Luovutusesityksen tai luovutuspäätöksen tekee TVH sen jälkeen kun piiri on valmistellut asian tarkistaen voisiko kysymykseen tulla kohdassa 2.4 esitetty aluevaihto tai kohdassa 2.5 esitetty hallinnansiirto.

2.3 ALUEEN VUOKRAUS

2.31 Yleistä

Vuokrausta on käytetty yleisesti tienpitoaineksen hankintaan tien tekemistä ja kunnossapitoa varten.

Vuokraus on yleensä osoittautunut edulliseksi vapaaehtoiseksi hankintatavaksi. Erityisesti vuokraus soveltuu tienpitoaineksen hankkimiseen puutavarayhtiöiltä, kunnilta ja seurakunnilta sekä valtion muiden virastojen ja laitosten hallinnassa olevilta alueilta.

2.32 Hankintatavan käyttö

Vuokrausta käytetään, kun

- vuokraus osoittautuu edullisemmaksi kuin ostaminen
- maanomistaja ei halua luovuttaa alueen omistusoikeutta
- TVL ei halua aluetta hallintaansa omistusoikeudella
- otto-oikeus on turvattu niin pitkäksi ajaksi, että vuokraus on kannattavaa.

2.33 Vuokrasopimuksen laatiminen

Vuokrausta koskevassa esityksessään piirin tulee antaa selvitys alueen käyttötarkoituksesta ja liittää esitykseen

myös maa-aineslain edellyttämä lupa. Luvan hankkii piiri ellei vuokraaja halua sitä itse hankkia tai ole jo hankkinut. Esitykseen liitettävien muiden asiakirjojen osalta noudatetaan soveltuvin osin kohdassa I mainittua ohjetta. (TVH 722308 "Teiden suunnittelu").

Vuokrasopimus on tehtävä aina kirjallisesti. Sopimus voidaan tehdä lomakkeella TVH 701592.

Vuokrasopimuksen allekirjoittaa TVL:n puolesta henkilö, joka työjärjestyksen mukaan on siihen oikeutettu tai joka on siihen saanut asianomaisen valtuutuksen.

Voimassa olevan työjärjestyksen mukaan alueen vuokraamisesta päättää piiri-insinööri, jos sovittu vuokra ei ylitä 100 000 markkaa. Muutoin asian käsittelee TVH:n oikeustoi-misto.

2.34 Ottopaikan luovuttaminen

Vuokra-ajan päätyttyä alue luovutetaan takaisin maanomistajalle

- vuokrasopimuksen ehtojen mukaisesti tai
- erikseen sovittavin ehdoin (lomake "Sitoumus tienpitoaineen ottopaikan jälkihoidosta" TVH 701068).

2.4 ALUEVAIHTO

2.41 Yleistä

Aluevaihdossa osapuolet vaihtavat keskenään alueiden omistussuhteita. Hankintatapa on yleensä laitokselle edullinen. Tosin sen käyttömahdollisuudet rajoittuvat yksittäistapauksiin.

2.42 Hankintatavan käyttö

Aluevaihdon toisena osapuolena voi olla kunta, seurakunta, yhteisö tai myös yksityinen maanomistaja. Kysymykseen voi tulla paitsi TVL:n hallinnassa olevan alueen myös valtion

muun laitoksen hallinnassa olevan alueen vaihto.

2.43 Vaihtoasian käsittely

TVL:n hallinnassa olevan alueen vaihtoasian valmistelee piiri ja hankkii samalla aineksen ottoon maa-aineslain mukaisen luvan. Esitys aluevaihdesta ottolupineen lähettään TVH:n oikeustoimistolle, joka hoitaa asian käsittelyn ja aluevaihdon.

Jos valtion muun laitoksen hallinnassa oleva alue esitetään vaihdon kohteeksi, on asiassa ensin suoritettava hallinnansiirto. Tämän asian hoitaa oikeustoimisto, mutta se samalla esittää liikenneministeriölle, että ministeriö oikeuttaisi TVH:n suorittamaan myös kysymyksessä olevan varsinaisen vaihdon. Tämän varsinaisen vaihtoasian valmistelee piiri ja hankkii samalla aineksen ottoon maa-aineslain mukaisen luvan. Hallinnansiirron ja vaihtoasian jatkokäsittely tapahtuu oikeustoimistossa. On huomattava, että tällaisen vaihtoasian käsittely saattaa kestää useita kuukausia.

2.44 Ottopaikan luovuttaminen

Alueen luovutus tapahtuu kohdassa 2.24 esitetyn mukaisesti.

2.5 HALLINNAN SIIRTO

2.51 Yleistä

Valtion omistaman maa-alueen hallinnan siirto TVL:lle tulee kysymykseen silloin kun alue on valtion muun viraston tai laitoksen hallinnassa, eikä alueelle ole muuta yhtä edullista käyttöä. Hankintatapa on TVL:lle edullinen, koska siirto tapahtuu ilman rahakorvauksia. Hallinnan siirrossa on otettava huomioon sen aikaa vievä käsittely.

2.52 Hankintatavan käyttö

Varsinkin sellaisilla seuduilla (esim. maan pohjois- ja itäosissa), joissa muut valtion laitokset (mm. metsähallitus) hallitsevat laajoja, mahdollisesti tienpitoon kelvol-

lista aineista sisältäviä alueita, tulisi tätä hankintatapaa mahdollisuuksien mukaan käyttää.

2.53 Siirtoasian käsittely

Piiri hankkii aineksen ottoon maa-aineslain mukaisen luvan ja valmistelee siirtoa koskevan esityksen sekä lähettää sen ottolupineen TVH:n oikeustoimistolle jatkokäsittelyä varten.

2.54 Ottopaikan luovuttaminen

Aineksen oton päätyttyä piiri tekee esityksen alueen hallinnan siirtämisestä takaisin. Esitys käsitellään TVH:n oikeustoimistossa.

3. HANKINTATAVAT TIELAIN MUKAISILLA MENETELMILLÄ

Kun vapaaehtoiset hankintatavat eivät voi tulla kysymykseen, tie- ja vesirakennuslaitoksella on mahdollisuus hankkia tienpitoainespaiikkoja tielain nojalla seuraavalla kolmella tavalla:

- tiesuunnitelman vahvistuspäätöksellä (TL 26 § 4 mom.)
- lääninhallituksen päätöksellä (TL 30 §)
- pakkolunastuspäätöksellä (TL 32 §)

Tienpitoaineksen käyttö suunnitellulla tavalla pyritään turvaamaan jo ottopaikan alustavien tutkimusten yhteydessä haettavalla maa-aineslain edellyttämällä luvalla.

3.1 HANKINTATAVAT VAHVISTETTAVAN TIESUUNNITELMAN AVULLA

3.11 Yleistä

Tielain mukaan (TL 26 §:n 4 mom.) tienpitoaineksen hankinta voi tapahtua tiesuunnitelman vahvistuspäätöksellä siten, että suunnitelmassa osoitetaan alue ainesten ottamista varten liitännäisalueeksi tai suunnitelmassa osoitetaan alue, jolta varataan otettavaksi tienpitoainesta tiettyyn määrään asti.

Tienpitoainesta voidaan ottaa em. alueilta sen jälkeen, kun maa-aineslain mukaisen luvan lisäksi tiepääätös on annettu ja haltuunottokatselmus suoritettu.

Maa-aineslain mukaiset ottoluvat haetaan erillisillä asiakirjoilla silloinkin, kun ne hankitaan tielain mukaisen käsittelyn kanssa samanaikaisesti. Jos tiehankkeelle tärkeän ainesalueen maa-aineslain mukaista lupaa ei voida hakea vielä edes samanaikaisesti suunnitelman tielain mukaisen käsittelyn kanssa, on kunnanhallituksella syytä hankkia tiesuunnitelman vahvistuskäsittelyä varten ennakkokannanotto luvansaantimahdollisuudesta. Ottamisluvan tai em.kannanoton puute ei estä tiesuunnitelman vahvistamista eikä sisällyttäjästä vahvistukseen myös ko. ottopaikkaa. Ottamislupa on hankittava luonnollisesti ennen kuin aineksen ottoon ryhdytään.

Hankintatavan haikkana on rajoitus, että liitännäisalueen ainesta voidaan käyttää vain tiesuunnitelman vahvistuspäätöksessä mainittujen teiden tienpitoon ja rajoitettuun määrään asti varattua ainesta vain vahvistettujen tieosien tekemiseen ja työn aikaiseen kunnossapitoon.

3.12 Hankinta tiesuunnitelman mukaisena liitännäisalueena

3.121 Yleistä

Hankintatapa tulee kysymykseen silloin, kun yleisen tien pitäjä tarvitsee koko ainesmäärän vahvistuspäätöksessä mainitun tien, yleensä pitkäaikaiseksi muodostuvaa tekemistä ja kunnossapitoa varten eikä vapaaehtoisesta hankinnasta ole voitu sopia.

3.122 Hankintatavan käyttö

Hankintatapaa käytettäessä on muistettava, ettei ainesta saa käyttää muuhun kuin tiesuunnitelman vahvistuspäätöksessä mainittujen teiden tienpitoon, ja että alueesta joudutaan maksamaan sen koko ainesmäärän mukainen hinta riippumatta siitä käytetäänkö aines kokonaisuudessaan. Mikäli tiesuunnitelma käsittää vain osan lähivuosina kokonaan

parannettavasta tiestä, voidaan liitännäisalue jo 1. vaiheen tiesuunnitelmassa nimetä koko parannettavan tien tienpitoon.

Aikaisemmin liitännäisalueena vahvistettu tienpitoaineksen ottopaikka voidaan vahvistaa lisäksi jonkun muun tien liitännäisalueeksi, jos se on sisällytetty tienpitoainespaiikkana toiseen myöhemmin laadittuun tiesuunnitelmaan edellyttäen, että ainesta riittää.

Ennen liitännäisalueen sisällyttämistä tiesuunnitelmaan on selvitettävä muiden hankintatapojen käyttömahdollisuudet.

3.123 Käsittely

Liitännäisalueen käsittely etenee samassa järjestyksessä kuin muukin suunnitelman tielain mukainen käsittely. Maa-aineslain edellyttämän luvan piiri pyrkii hankkimaan ennen kuin tiesuunnitelma lähetetään tielain mukaiseen käsittelyyn. Kun suunnitelma on vahvistettu, tiepääätös annettu ja haltuunotto suoritettu, voidaan aineksen ottoon ryhtyä, jos myös maa-aineslain mukainen lupa on saatu.

3.124 Ottopaikan luovuttaminen

Liitännäisalue luovutetaan takaisin maanomistajalle TVH:n lakkautuspäätöksellä, joka perustuu tieasetuksen 47 §:ään. TVH voi päättää em. asetuskohdan nojalla myös liitännäisalueen käytöstä muihin tietarkoituksiin.

Lakkautuspäätöstä varten piiri tekee TVH:lle esityksen, johon on liitettävä myös selvitys alueen jälkihoidosta käyttäen tarvittaessa lomaketta TVH 701068 "Sitoumus tienpitoaineen ottopaikan jälkihoidosta". Liitännäisaluetta ei pidä lakkauttaa ennen kuin tienpitoaines on kokonaisuudessaan käytetty.

3.13 Hankinta tiesuunnitelman osoittamasta paikasta rajoitettuun määrään asti.

3.131 Yleistä

Hankintatapa on ollut yleisin hankittaessa ainesta tien tekemistä (rakentaminen tai parantaminen) varten.

Tienpitäjän otto-oikeus rajoitettuun määrään ei täysin turvaa tienpitoaineen saantia, koska maanomistajalla säily rinnakkainen otto-oikeus.

3.132 Hankintatavan käyttö

Hankintatapaa voidaan käyttää tiehankkeessa, kun läheltä tielinjaa löytyy tien tekemiseen sopivaa ainesta, eivätkä vapaaehtoiset tai muut tielakiin perustuvat hankintatavat tule kysymykseen.

Tienpitäjän yksinomainen otto-oikeus pyritään turvaamaan tällä hankintatavalla maanomistajan erillisellä kirjallisella suostumuksella ja/tai rajaamalla maa-aineslain mukaiseen lupahakemukseen liittyvässä ottamissuunnitelmassa alue, jolle haetaan yksinomainen otto-oikeus.

3.133 Käsittely

Hankintatavan käsittely tapahtuu tiesuunnitelman käsitteilyn yhteydessä kohdassa 3.123 esitetyn mukaisesti.

3.134 Ottopaikan luovuttaminen

Alueen luovuttaminen takaisin maanomistajalle tapahtuu piirin kirjallisella ilmoituksella tien valmistuttua tai ainesoton päätyttyä.

3.2 HANKINNAT LÄÄNINHALLITUKSEN PÄÄTÖKSELLÄ

3.21 Yleistä

Tielain mukaan (30 §:n 1 ja 2 mom.) lääninhallituksella on tienpitoviranomaisen hakemuksesta valta määrätä tieoikeus liitännäisalueeseen tienpitoa varten, jollei siitä aiheudu

huomattavaa vahinkoa tai haittaa kiinteistölle. Jos tienpitäjä tarvitsee tienpitoa varten oikeuden ottaa tienpitoainesta rajoitettuun määrään tietyltä alueelta, voidaan sellainen oikeus perustaa samassa järjestyksessä kuin oikeus tien liitännäisalueeseen.

Tieasetuksen mukaan (34 §:n 2 mom.) lääninhallitus voi määrätä, että tienpitoaineksen ottopaikasta on rajoitettu osa varattava tienpitäjän yksinomaisesti käytettäväksi kunnes vahvistettu määrä tienpitoainesta on otettu. Tiesuunnitelmassa ei vastaavaa rajoitusta voida vahvistaa, vaan asiasta on sovittava erikseen maanomistajan kanssa.

Ottopaikka saadaan lääninhallituksen päätöksellä laajempaan tienpitotarkoitukseen kuin tiesuunnitelmassa vahvistettuna. Lääninhallituksen päätöksellä hankinta tulee kysymykseen silloin kun hankinta tapahtuu tienpidon kokonaistarve huomioon ottaen.

3.22 Hankinta lääninhallituksen päätöksellä liitännäisalueena

3.221 Hankintatavan käyttö

Hankintatapaa käytetään, kun

- maanomistaja ei halua myydä tai vuokrata aluetta tai maanomistajan hintavaatimus on kohtuuton
- liitännäisaluetta tarvitaan pitkäaikaisesti useampiin tietarkoituksiin tai aikaisemmin tiesuunnitelmassa vahvistetun liitännäisalueen tieoikeutta halutaan laajentaa myös muiden teiden tienpitoon (teiden kunnossapito mukaan lukien).

Tällä hankintatavalla voidaan alueita hankkia kaikkia tienpitotarkoituksia varten.

3.222 Käsittely

Tieasetuksen 33 §:ssä edellytetään, että lääninhallitukselle osoitettavassa anomuksessa on eriteltävä aineksen eri käyttötarkoitukset.

Maa-aineslain mukainen lupa ainesten ottoon hankitaan mikäli mahdollista yleensä ennen kuin lääninhallitukselta haetaan tielain mukaista päätöstä.

3.223 Ottopaikan luovuttaminen

Liitännäisalueen lakkauttaminen tai määrääminen muuhun käyttöön tapahtuu samalla tavalla kuin kohdassa 3.124 on esitetty.

3.23 Hankinta lääninhallituksen päätöksellä rajoitettuun määrään

3.231 Hankintatavan käyttö

Hankintatapaa käytetään, kun

- maanomistaja ei halua myydä tai vuokrata aluetta tai maanomistajan hintavaatimus on kohtuuton
- aluetta tarvitaan useamman hankkeen tai myös kunnossapidon tarpeisiin.

3.232 Käsittely

Hankintatavan käsittely tapahtuu kohdassa 3.222 esitetyn mukaisesti.

3.233 Ottopaikan luovuttaminen

Alueen luovuttaminen takaisin maanomistajalle tapahtuu piirin kirjallisella ilmoituksella ainesoton päätyttyä.

3.3 PAKKOLUNASTUS

3.31 Yleistä

Tielain mukaan (TL 32 §:n 1 mom.) tienpitäjä saa, jos siihen on erityisiä syitä, hankkia käyttöoikeuden taikka omistusoikeuden tiealueeksi tai tien liitännäisalueeksi tarvittavaan maahan siinä järjestyksessä kuin on säädetty laissa kiinteän omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen. Mikäli alueesta on määrätty tiesuunnitelmassa, vastaa tämän vahvistamisesta annettu päätös pakkolunastuslupaa.

3.32 Hankintatavan käyttö

Hankintatavan käyttö tulee kysymykseen siinä järjestyksessä kuin on säädetty 1.1.1978 voimaan tulleessa uudessa lunastuslaissa (Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta nro 603/77).

Luvan pakkolunastukseen antaa valtioneuvosto.

Tiesuunnitelman yhteydessä vahvistetun liitännäisalueen osalta ei valtioneuvoston lupaa tarvita. Pakkolunastustoimenpidettä voidaan tällöin anoa suoraan lääninmaanmittauskonttorilta (lunastuslaki 11 §).

Piiri hankkii ainesten ottoon maa-ainelain mukaisen luvan ennen kuin lupaa pakkolunastukseen haetaan valtioneuvostolta tai lunastustoimenpidettä maanmittauskonttorilta.

Pakkolunastusta käytetään silloin, kun alueelle käyttöoikeuden (tieoikeuden) lisäksi tarvitaan omistusoikeus eikä vapaaehtoisin keinoin tässä onnistuta.

3.33 Ottopaikan luovuttaminen

Omistusoikeudella tienpitäjälle hankitun liitännäisalueen luovutus tapahtuu kohdassa 2.24 esitetyllä tavalla.

4. RAHOITUS

4.1 YLEISTÄ

Tienpitoaineksen ja ottopaikkojen hankinnat rahoitetaan momentin 31.24.88 (maa-alueiden hankinta ja tielain mukaiset korvaukset) määrärahasta tai sen hankkeen työmäärärahasta, johon ainesta käytetään.

Rahoitus suunnitellaan sekä alustavan että tarkistetun toimintasuunnitelman yhteydessä. Rahoituskäytännön muutoksista ilmoitetaan rahoituslaskelman laadintaohjeissa.

4.2 HANKINNAT MOMENTIN 31.24.88 MÄÄRÄRAHALLA

Momentilta 31.24.88 rahoitetaan alueostot ja -vuokraukset (ks. kohdat 2.2 ja 2.3) samoinkuin tielain säätämällä tavoilla suoritettavat hankinnat (kohdat 3.12, 3.13, 3.22 ja 3.23) ja pakkolunastukset (3.3).

Ko. momentilta rahoitetaan myös maa-aineslain 9 §:n johdosta sovittavat tai määrätyt korvaukset samoinkuin lain 23 §:ssä säädetyn ottosuunnitelman tarkastamisesta kunnalle suoritettavat maksut.

4.3 HANKINNAT TYÖMÄÄRÄRAHALLA

Tien rakentamisen, kunnossapidon samoinkuin vesitiehankkeen ao. työmäärärahasta rahoitetaan aineksien ostot kuutioittain tai hankintaurakalla (kohta 2.1).

Työmäärärahasta suoritetaan myös maa-aineslain 23 §:n säätämät vuosittaisen ainesoton valvontamaksut kunnille.

Jos tielain mukaisella menettelyllä (kohta 3.0) aineksia hankkittaessa luovuttajan ja tienpitäjän välillä tehdään ennen tietöimituksen korvauspäätöstä ostosopimus (2.11) rahoitetaan hankinta momentilta 31.24.88.

ISBN 951 - 46 - 5491 - 9